

ชื่อเรื่องวิทยานิพนธ์

ประสิทธิผลของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านที่ใช้ชุดดูแลสุขภาพช่องปากสำหรับการเยี่ยมบ้านในเด็กอายุ ๐-๒ ปี

ผู้เขียน

นางสาวสุนธี ขันธรรມ

ปริญญา

วิทยาศาสตร์มหาบัณฑิต (ทันตแพทยศาสตร์)

คณะกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ พศ.๒๕๖๔ ดร.ปิยะนารถ ชาติเกตุ อาจารย์ที่ปรึกษาหลัก

อ.พญ.อุบลวรรณ ชีระพิมูลย์ อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม

บทคัดย่อ

การศึกษานี้เป็นการศึกษาเชิงทดลองแบบศึกษาลุ่มเดียวด้วยวัดหลายครั้งแบบอนุกรมเวลา มีวัตถุประสงค์เพื่อเปรียบเทียบพฤติกรรมการดูแลสุขภาพช่องปากของเด็กอายุ ๐-๒ ปี โดยผู้ดูแลเด็ก และเปรียบเทียบอนามัยช่องปากของเด็กอายุ ๐-๒ ปี ก่อนและหลังอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านเข้าเยี่ยมบ้านโดยใช้ชุดดูแลสุขภาพช่องปาก กลุ่มตัวอย่างได้แก่ ผู้ดูแลเด็กและเด็กจำนวน ๓๒ คน ที่อาศัยอยู่ในหมู่บ้านเจดีย์แม่ครัว อำเภอสันทราย จังหวัดเชียงใหม่ และอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านจำนวน ๑๖ คน ที่ได้รับการอบรมทันตสุขศึกษา สาขิตและฝึกการทำความสะอาดช่องปากให้แก่เด็กโดยใช้ชุดอุปกรณ์ดูแลสุขภาพช่องปากในการเยี่ยมบ้าน เก็บข้อมูลจำนวน ๔ ครั้ง แต่ละครั้งห่างกัน ๑ เดือน ระหว่างเดือนมีนาคม ๒๕๕๖ ถึง มิถุนายน ๒๕๕๖ โดยอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านเข้าเยี่ยมบ้านโดยใช้ชุดอุปกรณ์ดูแลสุขภาพช่องปากสำหรับเด็ก ๐-๒ ปีในการให้ความรู้ทันตสุขศึกษาร่วมกับการสาขิตและฝึกทักษะการแปรงฟันให้แก่ผู้ดูแลเด็กจำนวน ๑ ครั้งหลังการเก็บข้อมูลครั้งที่ ๒ การเก็บข้อมูลแบ่งเป็น ๒ ส่วน ได้แก่ ส่วนที่ ๑ พฤติกรรมการดูแลสุขภาพช่องปากของเด็กจากการใช้แบบสอบถามในผู้ดูแลเด็ก และส่วนที่ ๒ การตรวจสอบอนามัยช่องปากในเด็กจากการใช้ชิปนีครานจุลินทรีย์ ข้อมูลที่ได้ถูกนำมาวิเคราะห์แยกเป็นข้อมูลทั่วไปโดยใช้สถิติเชิงพรรณนา และเปรียบเทียบข้อมูลพฤติกรรมการดูแลสุขภาพช่องปากโดยใช้สถิติการทดสอบค่าความเชื่อมโยง ค่าความสัมพันธ์ และการทดสอบวิเคราะห์อิสระที่ใช้ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการศึกษาพบว่า การที่อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านเข้าเยี่ยมบ้านโดยใช้ชุดอุปกรณ์ คูณและสุขภาพช่องปากสำหรับเด็ก 0-2 ปีในการให้ความรู้ทันตสุขศึกษาร่วมกับการสาธิตและฝึกทักษะการแปรงฟันให้แก่ผู้คุณและเด็กมีประสิทธิผลทั้งต่อพฤติกรรมการคูณและสุขภาพช่องปากของเด็กโดยผู้คุณและเด็กและอนามัยช่องปากของเด็ก โดยพบว่า มีการลดพฤติกรรมการเคี้ยวหรืออมอาหารก่อนป้อนแก่เด็ก มีการแปรงฟันให้แก่เด็กเพิ่มมากขึ้น มีการใช้ยาสีฟันในการแปรงฟันให้แก่เด็กที่มีฟันขึ้นสู่ช่องปาก ลดอุจจาระที่มีความรู้สึกต้องเรื่องเชื้อ ก่อโรคฟันผุนั้นสามารถลดถ่ายทอดจากผู้คุณและเด็กสู่เด็กได้ผ่านทางน้ำลายเพิ่มมากขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p\text{-value}<0.05$) นอกจากนั้น ยังพบว่า ดัชนีครานจุลินทรีย์ของเด็กพบว่ามีค่าลดลงอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p\text{-value}<0.01$) แต่อย่างไรก็ตาม ยังมีพฤติกรรมบางส่วนที่ยังไม่สามารถปรับเปลี่ยนได้ในช่วงเวลาที่ศึกษา ได้แก่ การบริโภคขนมที่เพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p\text{-value}<0.05$) การศึกษารังนี้ชี้ให้เห็นว่า อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านเป็นบุคลากรที่สำคัญกลุ่มหนึ่งที่สามารถช่วยในการคูณและสุขภาพช่องปากของเด็กอายุ 0-2 ปีได้ และน่าจะมีการขยายผลโดยการพัฒนาเชิงระบบต่อไปในอนาคต

Thesis Title Effectiveness of Village Health Volunteer Using Dental Care Kit
for Home Visit in 0-2 Years Old Children

Author Ms. Wasuntharee Kantam

Degree Master of Science (Dentistry)

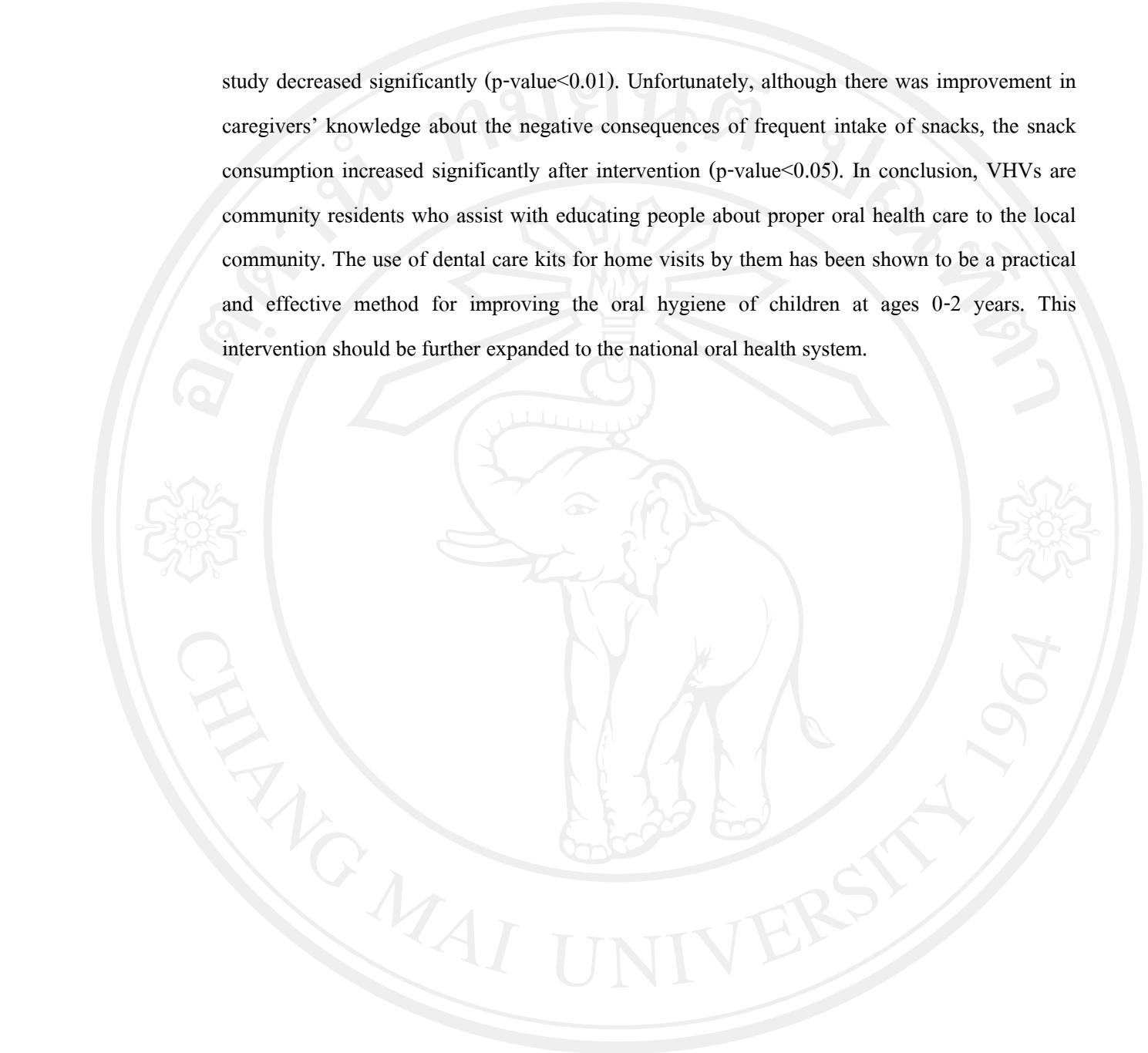
Thesis Advisory Committee Asst. Prof. Dr. Piyanart Chatiketu Advisor
Lect. Ubonwan Theerapiboon Co-advisor

ABSTRACT

The aim of this one-group time-series experimental study was to compare child oral care behavior by the children's caregivers before and after home visits with the use of a dental care kit by village health volunteers (VHVs). The oral hygiene of the participating children before and after home visits was also compared. All 16 VHVs were trained in oral health and in the use of dental care kits for children at home visits. Caregivers of 32 participating children (aged 0-2 years old) in Sansai District, Chiang Mai Province were instructed once by VHVs in the use of the dental care kits. Data from 32 pairs of participating children and caregivers were collected monthly during the months of March to June 2013. Data on child oral health care behaviors by caregivers were collected by using questionnaires. Oral hygiene determined by plaque index was recorded after oral examination. Data were analyzed using descriptive statistics, the Cochran Q test, the Friedman test and the Wilcoxon Signed-Rank test.

This study revealed that the use of dental care kits at home visits by VHVs affected the child oral care behavior of their caregivers and also their oral hygiene. Significant changes of caregivers' oral care behavior after home visits included decreased pre-chewing and pre-tasting of food, increased use of toothbrush and toothpaste in dentate children, and improved caregivers' knowledge of vertical transmission (p -value <0.05). Moreover, the plaque index at the end of the

study decreased significantly ($p\text{-value}<0.01$). Unfortunately, although there was improvement in caregivers' knowledge about the negative consequences of frequent intake of snacks, the snack consumption increased significantly after intervention ($p\text{-value}<0.05$). In conclusion, VHVs are community residents who assist with educating people about proper oral health care to the local community. The use of dental care kits for home visits by them has been shown to be a practical and effective method for improving the oral hygiene of children at ages 0-2 years. This intervention should be further expanded to the national oral health system.

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright © by Chiang Mai University
All rights reserved